

גיליון מספר 27 – מרס 2014

טיפים שימושיים לכתיבה - משולחנו של צוות העברית באכסניית הלשון במכללה¹

התאהבתי בה..... בלשון העברית

60 שנות הכשרה: הכתיבה הדידקטית של המשורר אברהם שלונסקי² לפני 60 שנים

ויותר לטובת הילדים של אז ולטובת הילדים של היום

וכך כתב אברהם שלונסקי את הסבריו למילים הללו ביצירותיו לילדים:

עלילות מיקי-מהו [1947], אני וטלי או ספר מארץ הלמה [1957], עוץ לי גוץ לי [1991 מהדורה תשיעית]

מן העברית

דְּבָרִית - "איך פְּשֻטָה מְחַלָּה מְמַאֲרֵת / שְׁקוֹרָאִים לָהּ הַדְּבָרִית" (כותרת פרק ז מיקי מהו: 176).

והילד למד: דְּבָרִית - מְחַלָּה מְמַאֲרֵת

לְהִדְרִים - "לְהִדְרִים! - מי יִגְלָה לי: מה זֶה? - זֶה רְאֵשִי-תְבוּת! אֵת הַשֵּׁם הַזֶּה הִפְלִי וְנִפְעַנְנָה אוֹת בְּאוֹת: /

לְמַד - לֹא; וְהֵא - הִיוּ; אֵד / דְּלֵת - הִיא דְּבָרִים; וּמִסְ? / מְעוֹלָם. - אֲנִי בְטוֹחַ / כִּי עֲכָשׁוּ תִאֲמְרוּ בְלִבְכֶם: / לֹא הִיוּ דְּבָרִים כְּאֵלֶּה / עוֹד בְּשׁוּם תִּאֲטָרְאוֹת!" (מיקי מהו: 36).

והילד למד: לְהִדְרִים - לֹא הִיוּ דְּבָרִים מְעוֹלָם

כְּרָה - "מוֹעֲצָה רַבָּה כְּנִסְנוּ / וְעֲצָה כְּזֹאת טַפְסְנוּ: / לְשִׂמְחַת הַחֲבוּרָה / לְעָרוֹד אֵת הַכְּרָה! / (הַמְלָה הִיא קֶצֶת

מוֹזְרֵת, / אֵד כֵּן [כְּנוֹן] שְׂאִין אַחֲרֵת, / הַשְׂתַּמְשְׁנוּ בְּמִלָּה / שְׁפָרוּשׁ לָהּ: הַלּוּלָה)" (אני וטלי: 71).

והילד למד: כְּרָה - הַלּוּלָה

קָרֵת - "מְשַׁעֲמֵם הָיָה נוֹרָא. / נִשְׁתַּתְּקָה פְּתֹאֵם הַקָּרֵת. בהערת שוליים בתחתית העמוד כותב שלונסקי:

"קָרֵת" - כֵּךְ אוֹמְרִים בְּשִׁיר; / בְּדַבּוּר פְּשוֹט זֶה - עִיר" (אני וטלי: 10).

והילד למד: קָרֵת - עִיר

¹ ד"ר עדית שר

² אברהם שלונסקי 1900-6.3.1973-18.5.1973

קטסטרופה - "שרמון: ובכן, אמר ולא אֶחֶנְפָה: / מצב מלְפִי הוא – קטסטרופה! / המשרת מסביר לילדים: / ה'קטסטרופה' היא פשוט, צרה צרורה, או פרענות" (עוץ לי גוץ לי: 22).
והילד למד: קטסטרופה - צרה צרורה, או פרענות

ביס! - "כאן הכרח הדז'ויק לשמוע/ צהלה שאין כמוה... / כי אבוי לו – להכעיס, / הקהל הריע: - ביס! / והסבירה האנזות: / המלה הזאת לועזת, / ומנגבה עד חרן/ בעברית אומרים: / הדרך! / כלומר: פעם ועוד פעם! / כי חמוד הוא טוב-טעם!" (מיקי מהו: 139).
והילד למד: ביס - הדרך, פעם ועוד פעם

ווג'רס - "וי! / בגלל השכחה/ נתרקחה המרקחה! / כי בן-רגע, כי בן-רגע/ נתמוטט ספסל ו – פגע! / טרח! / קרס ונחרס – / והתחיל הווג'רס. / (כאן הסביר העכברוש: / ווג'רס – זה בלבולראש!) (מיקי מהו: 153).
והילד למד: ווג'רס [בווג'רס בערבית] - בלבולראש

כרסטומטיה - "הן השיר - אמרה לי – שטיא/ כבר נדפס בכרסטומטיה... / (כרסטומטיה זה, פשוט, גם- כן ספר של למוד)... " (אני וטלי: 21).
והילד למד: כרסטומטיה - ספר של למוד

פילוסוף - "חמוטלי אז יושבת/ וקושבת/ וחושבת/ ועונה לי לבסוף/ מענה של פילוסוף. // (פילוסוף זה איש פקח/ וכמו טלי ואברם/ הוא יודע לפענח/ כל חידה שבעולם) (אני וטלי: 43).
והילד למד: פילוסוף [פילוסוף] - איש פקח

חכמור - "ובשר זאת (כך נדמה לי) / בעל הקדקד הפלי, / חכמור! זה שמו, לאמור: / גם חכם / וגם חמור!" (מיקי מהו: 124).
והילד למד: חכמור - גם חכם וגם חמור

שכוינוש - "אף שכוי עם שפת אנוש / זה אסון, / זה שכוינוש! (מיקי מהו: 185).
והילד למד: שכוינוש - שכוי עם שפת אנוש [שפת השכוי-התרנגול עם שפת האדם]